

Katedra plánovania a tvorby krajiny
Fakulta ekológie a environmentalistiky
TECHNICKÁ UNIVERZITA VO ZVOLENE

LEVICE ako príklad (ne)zeleného mesta

... environmentálne riešenia tvorby krajiny ...

Dušan DANIŠ, Juraj MODRANSKÝ

Informačný deň EDoK 21.7.2020

Súčasné klimatické zmeny potvrdzujú platnosť scenárov

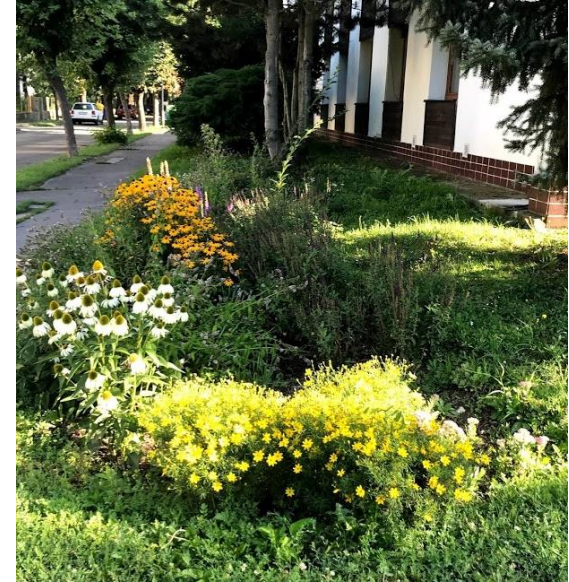
pripravených pre SR v období 1991-1997 :

- *obdobie 1990-2014 asi o 1,2 °C teplejšie ako normál z obdobia 1901-1990 - IV-IX až o 1,3 °C - trend až 2 °C*

(Lapin, 2015)

ADAPTAČNÉ OPATRENIA

sú v rukách každého jednotlivca a je ich možné robiť na lokálnej úrovni, kde majú svoj zmysel

MITIGAČNÉ OPATRENIA

majú význam najmä vtedy, keď sú aplikované globálne – treba ich chápať v medzinárodnom kontexte

BIOLOGICKÉ a BIOTECHNICKÉ OPATRENIA

- lesy
- **Parky a aleje**
- Výsadby **stromov**
- Podpora **opeľovačov** v mestách
- „**Nárazníkové**“ porasty v kontaktnej zóne sídlo – krajina
- Zmena **manažmentu** kosenia na výšku 10cm a viac
- **Krovité** porasty
- Dažďové záhrady
- **retenčné plochy**
- zelené strechy
- **ÚSES** a konektivita krajiny
- ...

Vol'ba prístupu

PRÍSTUP – POHLAD – DÔRAZ

1. analýza súčasného stavu

2. stanovenie determinujúcich faktorov

3. tvorba koncepcie

4. realizácia opatrení

1. analýza súčasného stavu

- množstvo zelene v meste – cca 31% územia
- environmentálne problémy mesta – dostupnosť zelene
- tvorba odpadov

Identifikované problémy – SÍDELNÁ KRAJINA

„NÁRAZNÍKOVÉ“ PORASTY V KONTAKTNEJ ZÓNE SÍDLO – KRAJINA

Priestor s potenciálnym napätím

Nárazníková zóna

„NÁRAZNÍKOVÉ“ PORASTY V KONTAKTNEJ ZÓNE SÍDLO – KRAJINA

Možnosti kombinácie s:

- prímestskými rekreačnými zónami
- lesoparkami
- lesnými porastmi
- brehovými porastmi
- ochrannými lesnými pásmi
  - vetrolamy
  - zasakovacie pásy
  - zatieňovacie pásy
- trvalé kultúry
  - ovocné sady
  - vinice a chmeľnice

2. stanovenie determinujúcich faktorov

- kvalita ekosystému
- invázne rastliny
- alergenicita
- likvidácia odpadov

HLAVNÉ RIZIKOVÉ FAKTORY vzniku rastlinných alergií

1. Ekologická kvalita sídla
2. Disipácia ekosystému - mesto vs. voľná krajina
3. Štruktúra vegetácie
4. Druhové spektrum - peľ

Ekologická kvalita sídla

- % **zastúpenia** vegetácie v sídle
- **veľkosť** a charakter plôch s vegetáciou
- minimálna **fragmentácia** rozdrobenosť plôch
- **vzt'ah** veľkosti a vzdialenosti plôch
- **konektivita** / spojitosť / komunikatívnosť   minimálna izolovanosť „živých“ plôch
- **dostupnosť** plôch s vegetáciou
- „priestrannosť“ - rozstup budov a **rozľahlosť** voľných priestorov, opak je stiesnenosti
- **blízkopôvodnosť** biotopov - od kolónii k spoločenstvám

!!! Ak je PEĽOVÁ ALERGÉNNOSŤ ako **KRITÉRIUM** !!!

... a najPROBLEMATICKEJŠIE sú **spontánne šíriace sa taxóny**

RIEŠENÍM je :

- **zvýšenie ekologickej kvality sídla**
- **starostlivosť o vegetačné prvky**

čím zamedzíme

Šíreniu inváznych a
expanzívnych drevín

Vstupu burinových a
ruderálnych druhov bylín

3. tvorba koncepcie

- zelená infraštruktúra
- revitalizácia parkov
  - Schoellerov park
  - hradný park
  - lesopark na kalvárii
  - historická promenáda
- údržba zelene
- ochrana pred inváznymi rastlinami

podporné mechanizmy

Štandardy minimálnej vybavenosti obcí

ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI SÍDIEL

- **2ha plocha zelene do 300 m od bydliska**
- na 1 000 obyvateľov by malo pripadať najmenej 1 ha prírodnej plochy
- do 2 km od domova by mala byť najmenej jedna 20 ha plocha zelene
- do 5 km by mala byť jedna 100 ha plocha zelene
- do 10 km by mala byť k dispozícii 500 ha plocha zelene

Park
2 ha

100 x 200 m
141 x 141 m
plochy

ŠTANDARDY MINIMÁLNEJ VYBAVENOSTI SÍDIEL

- ekologicky vyvážené sídlo viac než **40-60 % plošný podiel zelene**
- potreba zelene pre zastavané územie je cca **75 m² na obyvateľa**

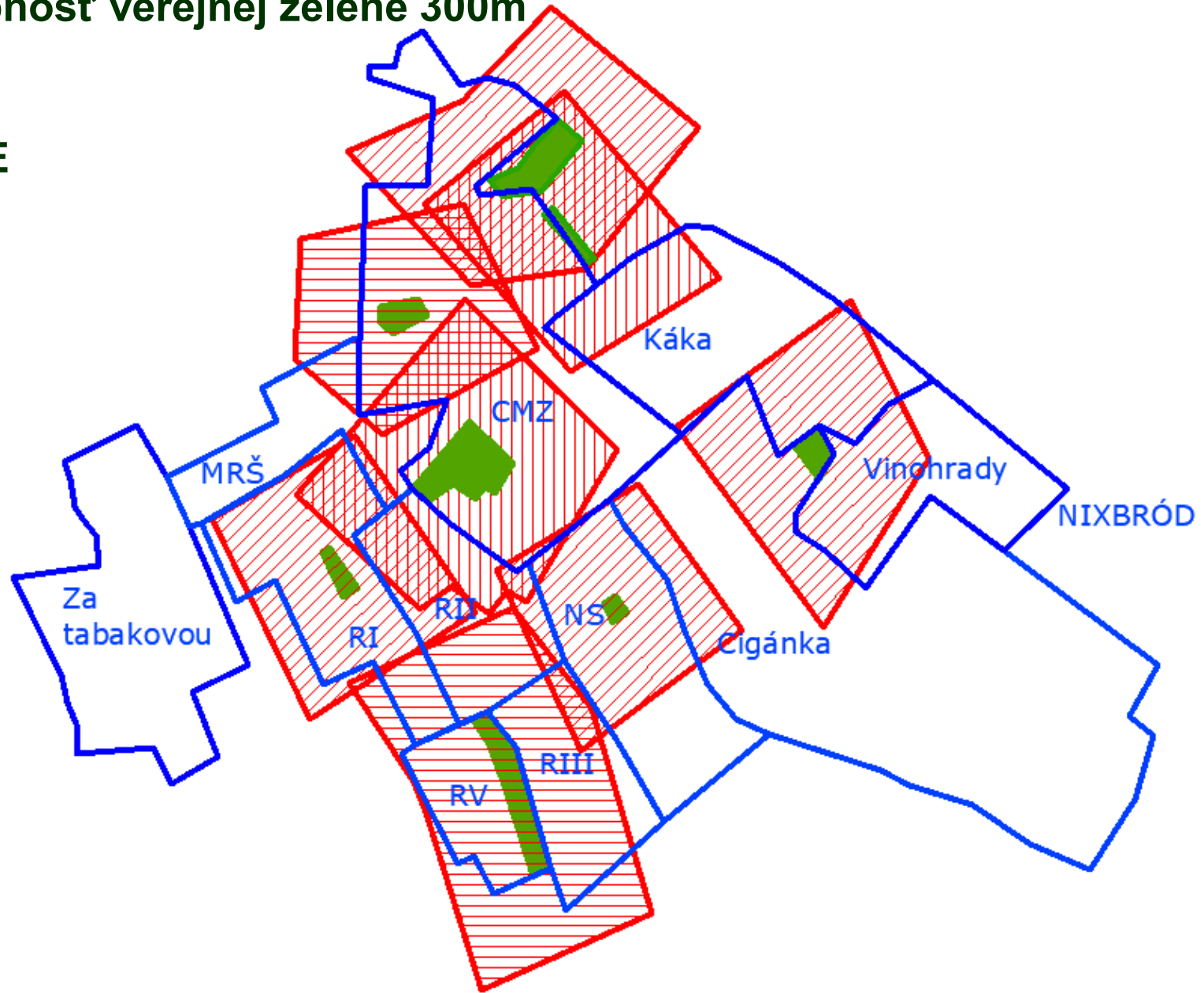
**Situácia
verejnej
zelene
LEVICE**

Dostupnosť verejnej zelene 300m

LEVICE

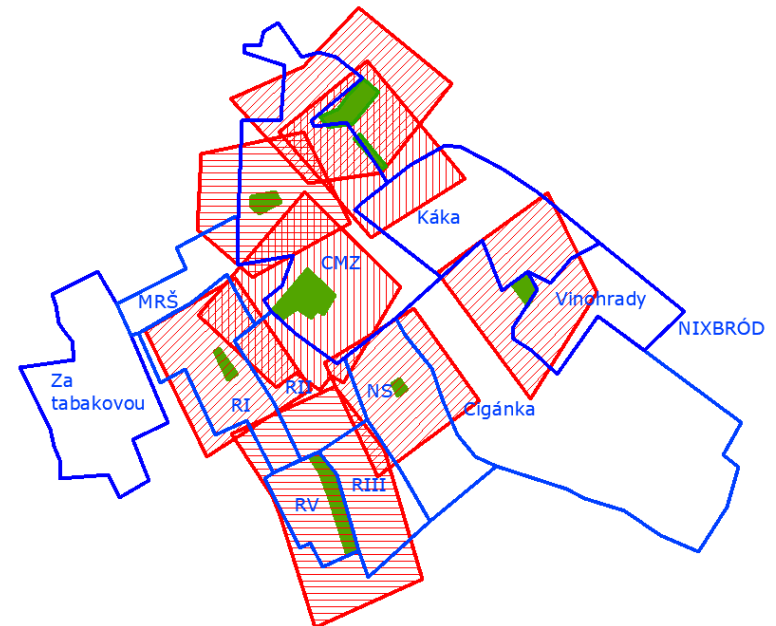
Nedostatok zelene v celomestskom pohľade:

169 ha verejne dostupnej zelene chýba

Z toho

9 ha parkov nad 0,5 resp. 2 ha

160ha verejne dostupnej zelene nárazníkovej zóny

4. realizácia opatrení

- biodiverzitné lúky
- revitalizácia území
- nové parkové zóny
- výsadba stromov
- separovanie odpadu - BRKO
- bezmotorová doprava
- ochrana pred inváznymi rastlinami

BIODIVERZITNÉ „LÚKY“

REKONŠTRUKCIA PARKOV

DOČASNÁ ZELEŇ

ERADIKÁCIA INVÁZNYCH RASTLÍN

Zdroj: www.mestske-vcely.sk

MESTSKÉ VČELY

SEPARÁCIA NA MESTSKÝCH AKCIÁCH – VRATNÉ OBALY

BEZMOTOROVÁ DOPRAVA

Zdroj: www.odpady-portal.sk

SEPARÁCIA BRKO (KUCHYŇA)

An aerial photograph of a city, likely Bratislava, Slovakia, showing a dense urban area with many apartment buildings, a river in the foreground, and rolling hills in the background. The image is in grayscale.

Ďakujeme za pozornosť

Dea Dant

Mgr. Jurošová